

”בין האקדמיה לשטח – לספר או לשתוק?”

זהבה דוידוב BPT, MA

¹ יו”ר ועדת האתיקה של הפיזיותרפיסטים בישראל וראש היחידה ללימודים קליניים ומרצה בחוג לפיזיותרפיה, אוניברסיטת חיפה

תיאור מקרה 1: “תעשי לי מסג’ בבקשה”

מקום ההתרחשות: מרכז שיקום

במהלך התנסות שיקום, פנה המדריך לאחת הסטודנטיות ואמר: “אוי, כל כך כואב לי הצוואר והגב העליון, תוכלי בבקשה לעשות לי מסג’? זה ממש יקל עלי”. הסטודנטית הייתה נבוכה, חשה אי-נוחות, אך הסכימה. המדריך פשט את חולצתו, שכב על מיטת הטיפולים, והסטודנטית עשתה לו מסג’.

במהלך ביקור האמצע בהתנסות, דיווחה הסטודנטית על המקרה לראש היחידה ללימודים קליניים באוניברסיטה. הסטודנטית סיפרה שהרגישה שלא הייתה לה כל ברירה אלא להסכים לבקשת המדריך. אבל ככל שהיא חושבת על זה, היא חשה אי-נוחות. יחד עם זאת, היא לא מוכנה שראש היחידה ללימודים קליניים תדבר על כך עם המדריך או עם כל אדם אחר.

הדילמה של ראש היחידה ללימודים קליניים באוניברסיטה: האם לכבד את רצונה של הסטודנטית ולא לומר דבר למדריך או למנהל הפיזיותרפיה **א** לא לכבד את רצונה של הסטודנטית ולדבר עם המדריך או עם מנהל הפיזיותרפיה?

מה אתם הייתם עושים במקרה הזה?

הערכים האתיים העולים בדילמה:

בצד של קבלת ההחלטה “לכבד את רצונה של הסטודנטית ולא לומר שום דבר” נמצאים הערכים: **כבוד האדם וכיבוד האוטונומיה ורעות.**

בצד של קבלת ההחלטה “לדבר עם המדריך או עם מנהל הפיזיותרפיה” נמצאים הערכים: **אמירת אמת ומקצועיות.**

הקדמה: ברוב מכוני ומחלקות הפיזיותרפיה בארץ מתקיימות התנסויות קליניות. לעתים מתעוררות דילמות אתיות הקשורות בהדרכה של הסטודנטים, ולעיתים הדילמות נוגעות לקשר שבין האקדמיה (אשר שולחת את הסטודנטים להתנסות) ובין מקומות ההתנסות (אשר בהם מדריכים את הסטודנטים).

לפניכם מוצגים שני מקרים המעלים דילמות, והערכים הביו-אתיים הנוגעים לכל דילמה.

הפעם, נשמח לשמוע את דעתכם בקשר לכל אחד מן המקרים: מה אתם, הפיזיותרפיסטים (המדריכים הקליניים ושאינם מדריכים קליניים), הייתם עושים בכל מקרה? את דעתכם תוכלו לשלוח בטופס המקוון שלהלן. הטופס מכיל ארבע שאלות קצרות ומקום להערות. נודה לכם אם תשיבו לשאלות עד לתאריך 1.7.21. בגיליון הבא של כתב העת נציג סיכום של דעותיכם.

לקישור לטופס המקוון לחצו **כאן**

הערכים האתיים העולים בדילמה:

בצד של קבלת ההחלטה "לידע את בית החולים על עבירות הבטיחות הקודמות של הסטודנטית" נמצאים הערכים: **אמירת אמת, מניעת נזק, אחריות אישית וחברתית ומקצועיות.** בצד של קבלת ההחלטה "לא לידע על כך את מקום ההתנסות על פי הנוהג הרווח באוניברסיטאות" נמצאים הערכים: **כבוד האדם (הכולל: שמירה על פרטיות וסודיות), שוויון.**

תיאור מקרה 2: "מתן מידע על סטודנט לפני התנסות חוזרת"

מקום ההתרחשות: בית חולים

בהתנסות הראשונה בבית החולים, במהלך שלושת השבועות הראשונים להתנסות, עברה סטודנטית חמש עבירות בטיחות. בכל פעם דיבר המדריך עם הסטודנטית, ניתח איתה את האירועים, והסביר לסטודנטית במה שגתה. מכיוון שזו הייתה לה ההתנסות הראשונה, נתן המדריך לסטודנטית הזדמנויות נוספות, אך לא ראה שהערותיו הופנמו, והסטודנטית חזרה שוב ושוב על אותן עבירות בטיחות. כל העבירות היו קשורות בחוסר שמירה על המטופל בזמן הליכה או בעלייה במדרגות. הסטודנטית עמדה רחוק מדי מן המטופל או דיברה עם אדם אחר בזמן ההליכה, ובעת העלייה במדרגות עמדה שלוש מדרגות מתחת למטופל. במקרה האחרון, הסטודנטית שוב עמדה רחוק מדי ממטופלת בזמן שזו הלכה בעזרת הליכון, והמטופלת נפלה, אך לא נפצעה. המדריך החליט, בתיאום עם רכזת ההדרכה ועם האוניברסיטה, להפסיק את ההתנסות של הסטודנטית שמשמעותה - ציון נכשל בהתנסות.

הסטודנטית עומדת עכשיו להגיע להתנסות חוזרת בבית חולים אחר. על פי הנוהג המקובל בכל האוניברסיטאות, האוניברסיטה אינה מוסרת לפני ההתנסות שום מידע על הסטודנט למקום ההתנסות החדש. זאת כדי לאפשר לסטודנט להיות "דף חלק" בהתנסות, גם במקרה שזו התנסות חוזרת עבורו.

הדילמה של ראש היחידה ללימודים קליניים באוניברסיטה: האם לידע את בית החולים על עבירות הבטיחות הקודמות של הסטודנטית כדי שיקפידו שהסטודנטית תשמור על בטיחות המטופלים או לא לידע על כך את מקום ההתנסות על פי הנוהג הרווח באוניברסיטאות.

מה אתם הייתם עושים במקרה הזה?